

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลพนางตุง

กองการศึกษา
เทศบาลตำบลพนางตุง

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน
2. เพื่อให้ผู้รับการถ่ายทอดตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญานั้นๆต่อไป

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นคำที่มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ ซึ่งเรียกว่าปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของภูมิปัญญาท้องถิ่นในลักษณะต่างๆกันดังนี้

สามารถ จันทรสุรีย์ (๒๕๓๖) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดได้เอง ที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นสติปัญญา เป็นองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้านทั้งกว้าง ทั้งลึก ที่ชาวบ้านสามารถคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินวิถีชีวิตในท้องถิ่นอย่างสมสมัย

กรมวิชาการ (๒๕๓๘) ให้ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า คือความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต วิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายเรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่างๆจากคำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา

รัตนะ บัวสนธ์ (๒๕๓๕) กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กระบวนการค้นคว้าของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อโลก และสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระบวนการค้นคว้าดังกล่าวจะมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติจารีต ประเพณี ที่ได้รับการถ่ายทอด สืบสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมาปรับปรุงเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อความสุขของในส่วนที่เป็นชุมชน และปัจเจกบุคคล

ฉลาดชาย สนิทานนท์ (อ้างอิงถึงในพิสิฐ นาคศิริไพ ๒๕๓๗) ให้ความหมายว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ สติปัญญาอันเกิดจากการเรียนรู้สะสมถ่ายทอดประสบการณ์ที่ยาวนานของผู้คนในท้องถิ่นซึ่งได้ทำหน้าที่ชี้แนะว่าการจะใช้ชีวิตอย่างยั่งยืนและถาวรกับธรรมชาติรอบตัวนั้นทำอย่างไร ซึ่งในที่สุด ภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจถูกยกระดับให้หมายถึงอุดมการณ์ของการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย บนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนสรรพสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่มีชีวิต สัตว์ พืช และมนุษย์ด้วยตัวเองตลอดจนสิ่งไม่มีชีวิตรอบข้าง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า เป็นองค์ความรู้ความสามารถ และทักษะของคนไทยที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ปรับปรุงแต่ง และถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สมดุลกับสภาพแวดล้อม และเหมาะสมกับยุคสมัย

ประเวศ วะสี (๒๕๓๖) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์หรือความชัดเจนจากชีวิตและสังคมในท้องถิ่นหนึ่งๆ เพราะฉะนั้นจึงมีความสอดคล้องกับเรื่องของท้องถิ่นมากกว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มาจากข้างนอก ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นคือ มีวัฒนธรรมเป็นพื้นฐาน ความเป็นบูรณาการสูงทั้งในเรื่องของกาย ใจ สังคม และสิ่งแวดล้อมและเชื่อมโยงไปสู่นามธรรมที่ลึกซึ้งสูงส่ง อีกทั้งยังเน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่าวัตถุธรรม เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ความสำคัญแก่ประสบการณ์ จึงมีความเคารพผู้อาวุโส ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า

จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงองค์ความรู้ หรือสิ่งที่สั่งสมกันมาตั้งแต่อดีต ซึ่งเป็นประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งได้ผ่านการคิดค้นและปรับปรุง เปลี่ยนแปลง

จนได้แนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแก้ปัญหา เป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้น จึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนามาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชนโดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจในชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม หัตถศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานด้านต่างๆ ทั้งขององค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่นๆในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิภาพ

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ความเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญา	ชื่อของภูมิปัญญา	ชื่อของเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑.ด้านเกษตรกรรม	๑.การผลิตข้าวสังหยด	นางมาลี พันธวงศ์	๓๖ หมู่ที่ ๕ ตำบลพนางตุง
๒.ด้านอุตสาหกรรม และหัตถกรรม	๑.การทำน้ำตาลโตนด	นายลำดวน จันสุกศรี	๑๑/๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลพนางตุง
	๒.การผลิตจอกดินเผา	นายวิชัย นิมคร	๒๘๗ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลพนางตุง
	๓.การทำกระต่ายขูดมะพร้าว	นายรง พูลสงค์	๕๕ หมู่ที่ ๘ ตำบลพนางตุง
	๔.การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์	นางฉลวย แสงประดับ	๓๘/๒ หมู่ที่ ๑๒ ตำบลพนางตุง
๓.ด้านการแพทย์ไทย	๑.นวดแผนโบราณ	นางหิิด แจ้ชูศักดิ์	๑๒๗ หมู่ที่ ๓ ตำบลพนางตุง
	๒.การทำยาสมุนไพรแผนโบราณ	นายเสียบ สุขคง	๕๑ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลพนางตุง
๔.ด้านการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	๑.การทำผลิตภัณฑ์จากกระจูด	นางกัลยา นาคเกลี้ยง	๑๓ หมู่ที่ ๕ ตำบลพนางตุง
๕.ด้านศิลปกรรม	๑.การทำหน้านายพราน ทำเทริด	นายปรีชา เพชรสุข	๒๐๖ หมู่ที่ ๕ ตำบลพนางตุง

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์จากข้าวสังหยด

ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อนางมาลี พันธวงศ์

อายุ 42 ปี จบการศึกษา ม.6

บ้านเลขที่ 36 หมู่ที่ 5 ตำบลพนางตุง

อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลหนองสูง

เอกราช หักการ

វិទ្យាសាស្ត្រ

১৫ মাঘশ্রাদ্ধ শুক্রবার

ឧប្ប ២៣ បី ទុណ្ណានិក្ខេប ឬ ៤

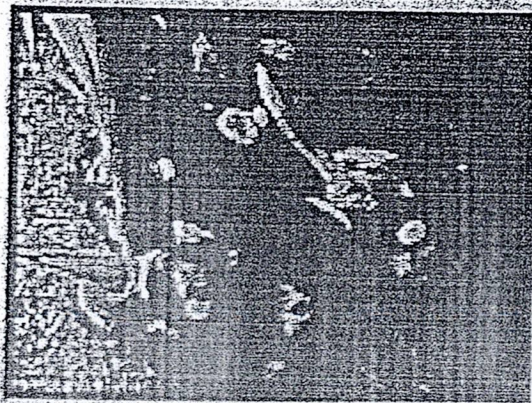
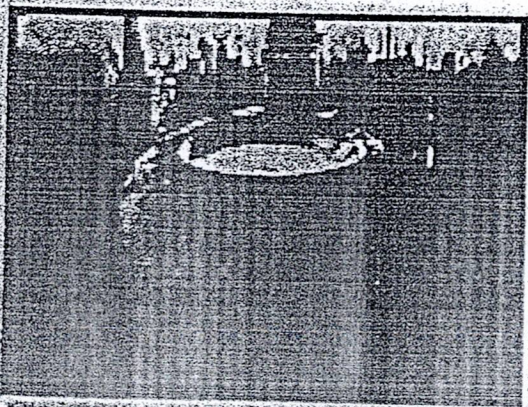
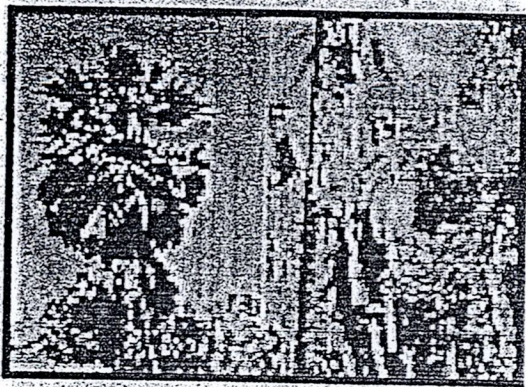
ប្រការទី ១១/១ កង្វះ ៣ តំបន់អនាម័យ

ថាពាក្យនេះអ្នក សឹងតែចង់ដាក់

ผลงานวิจัย

- ทำหน้าที่@โหนด

ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงจอกดินเผา

ข้อมูลพื้นฐาน

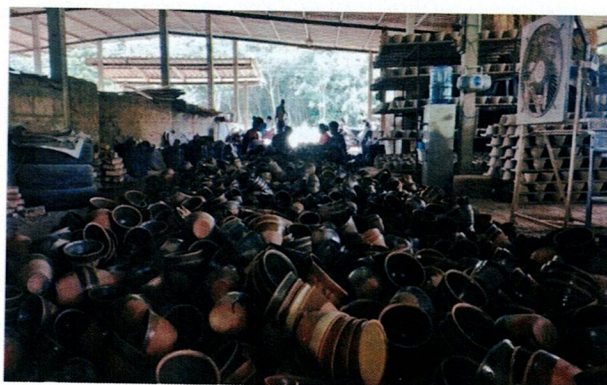
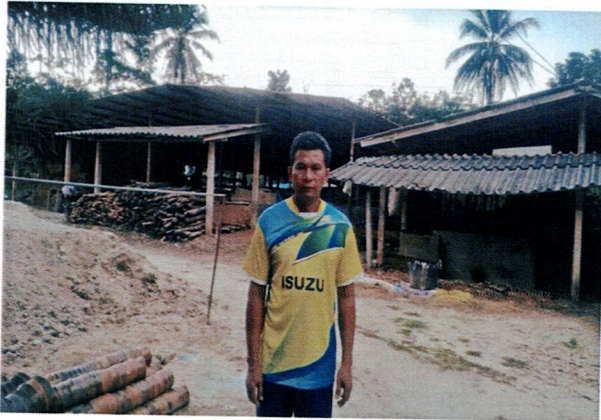
ชื่อนายวิชัย นิ่มคร

อายุ 51 ปี จบการศึกษา ป.6

บ้านเลขที่ 287 หมู่ที่ 12 ตำบลพนาสูง

อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

โทร 095-4408791

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การทำกระต่ายขูดมะพร้าวและที่เหนียวกล้วย

ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อนายรง พูลสงค์

บ้านเลขที่ 55 หมู่ที่ 8 ตำบลพนางตุง

อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลหนองสูง อำเภอวิเทย จังหวัดนครราชสีมา

ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อ หนองสูง อำเภอวิเทย

อายุ ๕๖ ปี ภูมิภาครักษา ป.๔

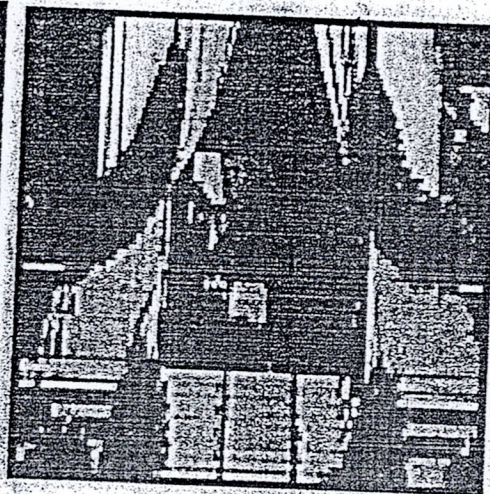
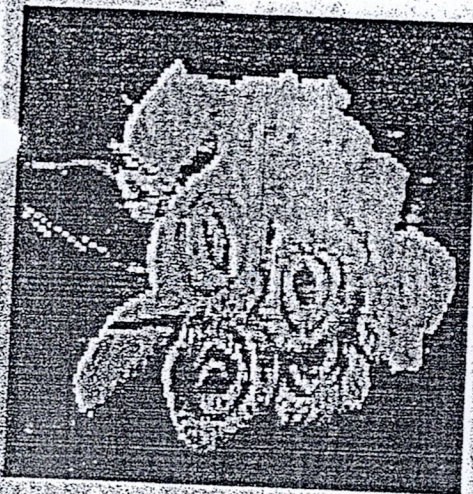
บ้านเลขที่ ๓๘/๒ หมู่ ๑๒ ตำบลหนองสูง

อำเภอหนองสูง จังหวัดนครราชสีมา

ผลงานที่ภูมิใจ

- ทำดอกไม้สด
- จัดดอกไม้สด
- ผูกผ้า

ภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลหนองสูง อำเภอฉียงใหญ่ นครสวรรค์

ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อ หนองสูง อำเภอฉียงใหญ่

อายุ ๖๖ ปี ผู้มีการศึกษา ป.๔

บ้านเลขที่ ๖๖ หมู่ ๓ ตำบลหนองสูง

อำเภอหนองสูง จังหวัดพิจิตร

ผลงานวิจัย

- นครสวรรค์

13.3

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชาสมุนไพรแผนโบราณ

ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อนายเลียบ สุขคง

บ้านเลขที่ 51 หมู่ที่ 11 ตำบลพนาสูง

อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หัตถกรรมกระจูด

ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อนางกัลยา นาคเกลี้ยง

บ้านเลขที่ 13 หมู่ที่ 5 ตำบลพนาสูง

อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ภาพประกอบโครงการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
หมู่ที่ 5 ตำบลนางคอง อำเภอดวนชน จังหวัดพัทลุง
รำมโนราห์ รำพราวน รับทำหน้าพราวน ทำเทริด

นายปรีชา เพชรสุข

206 หมู่ที่ 5 ตำบลนางคอง อำเภอดวนชน จังหวัดพัทลุง

อายุ 75 ปี วุฒิมัธยมศึกษา ป.4

